

POSTANOWIENIE

25 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 25 lipca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa T. S.

przeciwko A. B. i R. B.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej A. B. i R. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z 28 września 2022 r., I Ca 304/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach

Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z 28 września 2022 r., sygn. akt I Ca 304/22, opartej na podstawie kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. – naruszeniu prawa materialnego, tj. art. 393 § 1 k.c., art. 457 k.c., art. 120 § 1 k.c. oraz art. 118 k.c. w zw. z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, pełnomocnik pozwanych A. B. i R. B., oparł wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 i 4 k.p.c.

Odnosząc się do pierwszej powołanej przez skarżących przyczyny kasacyjnej (przesłanki „przedsądu”) w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że o ile skarżący powołał się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Kwestia taka powinna spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, niepubl. oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12, niepubl.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, niepubl. oraz

z 24 października 2012 r., I PK 129/12, niepubl.). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym stosowania prawa. W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego. Konieczne jest również zaproponowanie możliwych (odmiennych) odpowiedzi na postawione pytanie. Ograniczenie się do sformułowania samych zagadnień w formie pytań nie wypełnia dyspozycji wskazanego przepisu. (zob. m.in. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18 – niepubl.).

Co do przyczyny z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., uzasadniając wniosek, skarżący nie uwzględnili tych wymagań. Ograniczyli się bowiem do twierdzenia, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, o następującej treści: 1) od jakiego momentu, w świetle dyspozycji art. 393 § 1 k.c., osoba trzecia nabywa roszczenie o spełnienie świadczenia, 2) czy umowne określenie terminu spełnienia świadczenia na rzecz osoby trzeciej, uzależnionego jednocześnie od uprawnienia osoby trzeciej do zgłoszenia żądania spełnienia świadczenia w tym terminie, jest zastrzeżeniem terminu na korzyść dłużnika w rozumieniu art. 457 k.c.?. Formuła ta budzi zastrzeżenia od strony konstrukcyjnej. Zagadnienia prawne nie zostały bowiem sformułowane w sposób zgodny z konsekwentną, utrwaloną wykładnią analizowanego przepisu. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi art. 390 § 1 k.p.c. Nie można też uznać, że zaprezentowano „wywód prawny” odnoszący się do tej przesłanki. Wniosek nie został poparty żadnymi argumentami, nie wykazano, jak ewentualne rozpatrzenie tego zagadnienia przez Sąd Najwyższy może przyczynić się do rozwoju prawa i jurysprudencji (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2022 r., I CSK 672/22).

Z kolei odwołując się do treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w części dotyczącej przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., to należy stwierdzić, że nie zostały przez skarżących przedstawione

wystarczające motywy pozwalające na uznanie, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wyróżniona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl., z 12 lutego 2020 r., IV CSK 350/19, niepubl.).

Tych wymogów nie spełnili skarżący powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Uzasadnienie wniosku oparto bowiem wyłącznie na ogólnej konstatacji, że skarga jest oczywiście uzasadniona z uwagi na treść zarzutów wobec zaskarżonego wyroku. Takie ujęcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej jest wadliwe pod względem konstrukcyjnym. Skarżący powinni w części skargi obejmującej wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, bądź też w jego uzasadnieniu, wskazać wprost jakim konkretnym przepisom w sposób oczywisty uchybił Sąd drugiej instancji oraz wywieść w czym – w ich ocenie – owa „oczywistość” naruszenia przepisów się wyrażała, przytaczając odpowiednią juretryczną argumentację (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 9 maja 2019 r., III CSK 307/18, niepubl., z 5 listopada 2013 r., I UK 214/13, niepubl. i z 20 kwietnia 2021 r., III CSK 231/20, niepubl.). Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnego do rozpoznania pozwani nie powołali konkretnych przepisów prawa, w których naruszeniu upatrują źródła oczywistej zasadności składanej skargi, co czyni uzasadnienie zbyt ogólnym i niepodlegającym ocenie Sądu Najwyższego na tym

etapie oceny skargi pod kątem przyjęcie jej do rozpoznania. Uchybienie tym wymaganiom nie pozwala na uznanie, że występowała przyczyna uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania określona przez art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący nie uwzględnili, że skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu elementów kreatywnych skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, niepubl.). *De facto* jednak tak czynią, odwołując się w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania do treści zarzutów wobec zaskarżonego wyroku. Nie jest też rolą Sądu Najwyższego, aby – na podstawie wszystkich zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej – samodzielnie uzupełniał argumentację, zastępując tym samym profesjonalnego pełnomocnika w konstruowaniu argumentów przemawiających za zasadnością przyjęcia do rozpoznania już wniesionego środka zaskarżenia, powołującego się na jego oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Poza tym skarżący powołali się na przyczyny kasacyjne (art. 398⁹ § 1 i 4 k.p.c.), które wzajemnie się wykluczają, nie budzi bowiem wątpliwości zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie Sądu Najwyższego, że skoro u podstaw skargi leży istotne zagadnienie prawne, a więc zagadnienie poważne, wymagające pogłębionej analizy prawnej i wcześniej nierozstrzygane, to skarga taka nie może być jednocześnie oczywiście uzasadniona, a więc uzasadniona *prima facie*, bez podejmowania jakichkolwiek szczegółowych analiz i dociekań. Gdy wchodzi w rachubę zagadnienie prawne, skarga kasacyjna nie może być oczywiście uzasadniona. Nie sposób uznać, że sporna kwestia jest oczywista (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 października 2008 r., II PK 158/08, z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, z 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, z 14 stycznia 2016 r., IV CSK 475/15, z 1 grudnia 2016 r., I CSK 199/16, z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13, z 17 lipca 2019 r., III CSK 148/19 – niepubl.).

Wskazać należy, że w sprawie nie zachodzi też nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozważę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[SOP]

r.g.